

***Stephanitis takeyai* in opmars**

Is deze netwants een gevaar voor de Rhododendron?

De Andromeda-netwants (*Stephanitis takeyai*) heeft enorm veel schade aangericht bij Pieris. Sinds jaren is deze netwants ook in Rhododendron actief. Kan *Stephanitis takeyai* daar een nog groter probleem worden? Waarnemingen en conclusie van kweker Dr. Karl Hübbers uit Kranenburg, net over de Duitse grens bij Nijmegen: 'Professionele discussie is noodzakelijk.'

Auteur: Dr. Karl Hübbers

De Andromeda-netwants (*Stephanitis takeyai*) is in Duitsland sinds elf jaar als plaag bekend en in Groot-Brittannië sinds 1998. Sinds de ontdekking heeft deze netwants zich op zo'n grote schaal en zo snel vermeerderd, dat binnen drie jaar complete Pieris-opstanden aanzienlijk beschadigd zijn. In ons parkje in Kranenburg (Nederrijn) lieten twee grote Pieris-exemplaren, eigen zaailingen met een hoogte van 2 meter, het leven, ondanks goede standplaatsvoorwaarden. *Pieris japonica* 'Minor' en *P. japonica* 'Pygmea' bleven vrij van aantasting. Deze varianten zijn ook nu nog niet aangetast.

Na een jaar 'bedenktijd' is besloten om het Pieris-bestand van ongeveer 50 planten in meer dan 40

sect aangetroffen worden. Dit was aanleiding om de beschadigende zuigende insecten wat nauwkeuriger te bekijken. In het begin werden de al langer bekende Rhododendronwantsen (*Stephanitis rhododendri*) gevonden. Op beide foto's is het typische schadebeeld goed te zien. Soortgelijk hieraan is het schadebeeld van de Andromeda-netwants. Een intensieve speuractie naar *Stephanitis takeyai* leverde bij de ruim 100 bekeken Rhododendrons geen enkel resultaat op.

'Tot ongeveer twee jaar geleden bleef alles rustig op ons areaal van 6.000 m². Slechts sporadisch waren er netwantsen op de Rhododendron te zien'

Gezamenlijke uitvoering van beide soorten

Ondanks dit resultaat leverde het onderzoek wel andere verrassende overeenkomsten op: vrijwel altijd werden de aangetaste struiken zowel door de Rhododendronwants als door de Andromeda-netwants (*Stephanitis takeyai*) gekoloniseerd. Dit betrof echter een lagere bevolkingsdichtheid. Was dit slechts een momentopname, en hoe is de verdere ontwikkeling?

Beide netwantssoorten hebben een vergelijkbare zuigende werking die voor schade zorgt. Lang niet alle Rhododendrons zijn bij deze insecten geliefd; talrijke soorten blijven gespaard. Het probleem is ernstiger op zeer zonnige groeilocaties. De al eerder door vrienden en bekenden uitgesproken aanbeveling om de Pieris-aanplant in de eigen tuin uit voorzorg te vernietigen om de Rhododendron te beschermen, werd door ons in eerste instantie nog met de nodige scepsis tegemoet getreden, maar later toch in praktijk gebracht. Dit leek de enige manier; vooral ook om niet steeds met insecticiden te hoeven werken in een tuin waarin kinderen spelen.

Dreigt er meer reputatieverlies?

Welke overwegingen en welke maatregelen komen er voort uit deze observaties? De markt voor Pieris is al jaren ingestort; de huidige verkoop kan zeker niet als goed bestempeld worden. De schade aan Rhododendron zal onvermijdelijk toenemen. Het reputatieverlies bij Rhododendron was met name in het Rijnland

soorten toch te rooien. Dit gold niet voor de hierboven genoemde soorten en evenmin voor een 'Forest Flame' met een hoogte van 3,5 meter. Vóór aanvang van het rooien van de andere Pieris-soorten is de gehele tuin met het systemisch werkende insecticide Imidacloprid van de plaag bevrijd, om besmetting van andere planten, in het bijzonder Rhododendron, te voorkomen. Een jaar later was niet alleen de 'Forest Flame' getroffen, maar ook de naburige grote Rhododendron. Daarom werd uiteindelijk ook deze Pieris gerooid. Tot ongeveer twee jaar geleden bleef alles rustig op ons areaal van 6.000 m². Slechts sporadisch waren er netwantsen op de Rhododendron te zien. Dit jaar konden er echter op verschillende plekken enkele, maar soms ook talrijk exemplaren van dit plaagin-

Stephanitis takeyai

Stephanitis takeyai behoort tot een tamelijk kleine familie van fraaie wantsjes. De vleugels van deze wantsen bestaan uit kleine of grote doorzichtige plekjes, waardoor ze lijken op gaas, net of glas-in-lood. De lengte van de meeste soorten schommelt rond de 3 mm. Ook *Stephanitis takeyai* is zo'n kleine soort. Deze soort is in 1994 voor het eerst in Europa gesignaleerd en wel in een tuin in Boskoop. Sindsdien heeft *Stephanitis takeyai* zich in rap tempo door Europa verspreid en in 1998 kwam deze wants ook in Engeland aan. Het is een van oorsprong Japanse soort, die pas in 1956 is ontdekt. *Stephanitis takeyai* bleef lang onontdekt vanwege zijn verborgen leefwijze en omdat hij bijzonder klein is. Deze soort legt laat in de zomer eieren. Dit gebeurt in kleine gaatjes in het blad langs de middennerf. Elk eitje wordt afzonderlijk gelegd en het gaatje wordt met uitwerpselen dichtgesmeerd. Na de overwintering komt het larfje uit en zuigt aan het blad. Tot aan zijn volwassenheid doorloopt deze Japanse soort in één tot drie maanden vijf groeistadia.

hoe dan ook reeds enorm groot door met name schimmelgerelateerde ziekten (knopsterfte bij niet-resistente soorten).

Door af te zien van Pieris-aanplant zal op zijn minst de besmettingsdruk door de relatief nieuwe plaaginsecten afnemen. We weten nu nog niet of het in verbinding met Pieris-culturen tot een verdere massale vermeerdering en vervolgens tot grotere schade aan Rhododendron zal leiden. Dat zou overigens wel fataal zijn.

Omdat op de particuliere markt steeds minder tuinliefhebbers nog insecticiden (willen) toepassen, blijft de hoop:

- dat net als bij Rhododendronwantsen niet alle rassen en soorten worden getroffen;
- maar vooral dat het niet tot een totaalverlies komt zoals bij sommige Pieris.

'Door af te zien van Pieris-aanplant zal op zijn minst de besmettingsdruk door de relatief nieuwe plaaginsecten afnemen'

Het zou zeker helpen als werd afgezien van verdere vermarkting van lavendelheide, uitgezonderd de hierboven genoemde soorten.

Deze hebben helaas echter geen goede sierwaarde en zijn in het voorjaar ook nauwelijks geschikt als voedselplaats voor hommels. Verder zullen we onze aandacht meer moeten richten op soorten die niet of nauwelijks door deze plaag worden geraakt. Anders zal de zeker niet mooie of zelfs ronduit lelijke aanblik van aangetaste planten nog meer potentiële kopers ervan afhouden om nog Rhododendron aan te planten.

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

www.boom-in-business.nl/artikel.asp?id=23-4519

Dr. Karl-Heinz Hübbers heeft naam gemaakt met de kweek van Rhododendron en Kalmia. Het (privé)park in Kranenburg (Niederrhein), dat tijdens de bloeiperiode op bepaalde tijden toegankelijk is, herbergt enkele honderden Rhododendronsoorten en -rassen, maar ook een met rond de 80 rassen omvattend Kalmiasortiment. Meer info: www.kalmia.info